

Tillæg til Vore Kirkegårde bind 20 nr. 6

Foreningen for kirkegårdskultur

Nye medlemmer

Afdeling A:

Ikast menighedsråd.

Afdeling C:

Kirkegårdsinspektør A. Bajer, Ballerup.
Kirkegårdsinspektør O. G. Christensen, Vanløse.
Kirkegårdsgraver A. Bruhn, Bov pr. Padborg.
Kirkegårdsgraver L. Jensen, Nørresundby.
Kirkegårdsinspektør P. Pedersen, Rødby.

Afdeling D:

Kyrkogårdsföreståndare Viktor Ridne, Nyköping, Sverige.

Årsregnskab 1. april 1959—31. marts 1960

Indtægter:

Kassebeholdning pr. 1. april 1959...	956,72
Kontingenter	8.631,75

Tilskud:

Kirkeministeriet	1.000,00	
Landbrugslotteriet	1.000,00	2.000,00
Renter		54,54
		<hr/>
		11.643,01

Udgifter:

Kontorudgifter	1.745,69
»Vore Kirkegårde«	5.455,86
Møder og foredrag	3.881,30
Diverse	215,00
Kassebeholdning pr. 31. marts 1960	345,16
	<hr/>
	11.643,01

Horsens, den 4. april 1960.

Volmer Rud Nielsen.

Regnskabet er gennemgået efter kassebog og kassebilag, og vi har intet fundet at bemærke, Vestre Kirkegård, Kbhvn., d. 7. april 1960.

A. Falmer-Nielsen. Viktor Grebe.

Generalforsamling

Årsmødet i Aalborg den 15. juni var overordentlig velbesøgt. Havearkitekt *Johannes Tholle* røbede under forhandlingerne, at foreningen den 29/9 i år kunne fejre sit 40-års jubilæum; da ingen havde forudgående kendskab hertil, var det store fremmøde ikke for-

anlediget af nogen jubilæumsstemning, — men dagen blev særlig festlig derved.

Mødet blev holdt i det herlige gamle *Helligåndsklosters* refektorium, hvor foreningens formand, domprovst *Carl Bay*, kl. 9,30 bød den store forsamling velkommen.

Klosterforstander og stiftskasserer *Schewing* valgtes til dirigent, hvorefter formanden af lagde beretning. Foreningen talte nu 464 personlige medlemmer, heraf 84 udenlandske, 153 menighedsråd og 24 foreninger. »Vore Kirkegårde« var udsendt med 4 hefter i et gennemsnitligt oplag på 1100 eksemplarer. Frieksemplarer var tilstillet kirkeministeriet, stiftsøvrighederne, landets provster samt de kgl. bygningsinspektører. Fra kirkeministeriet havde foreningen som i tidligere år modtaget et tilskud på 1000 kr. og et beløb af samme størrelse fra landbrugslotteriets overskud. Kirkegårdsbetænkningen, der var udarbejdet af et af provsteforeningen nedsat udvalg under redaktion af provst *Exner*, og som skulle udsendes på foreningens forlag og gratis tilstilles alle menighedsråd, ville formentlig snart kunne sendes til trykning, idet foreningen nu rådede over 7.500 kr. til formålet, og flere tilskud var i vente. Formanden sluttede sin beretning med at byde to nye bestyrelsesmedlemmer, nemlig kirkekasserer *Schyll*, Haderslev, og graver *A. Knudsen*, Tåstrup, velkommen til arbejdet. Kassereren, inspektør *V. Rud-Nielsen*, Horsens, forelagde de reviderede regnskaber for foreningen og forlaget, samt status og budget.

»Vore Kirkegårde«s redaktør, havearkitekt *Johannes Tholle* aflagde beretning om bladet og de omtalte emner, der kunne forventes behandlet i kommende numre.

Efter at stenhuggermester *Leo Rosendal*, Lyngby, havde udtalt sin varme anerkendelse af såvel formandens som kassererens arbejde og inspektør *A. Falmer-Nielsen* havde takket redaktøren for hans indsats i bladets tjeneste, blev beretninger og regnskaber enstemmigt godkendt.

Til bestyrelsen genvalgtes provst *Exner*, billedhugger *G. Hammerich*, inspektør *Hans Røno* og havearkitekt *Tholle* og nyvalgtes sognepræst *Munch Madsen*, Jordløse, og stenhuggermester *Knudsen*, Holbæk. Til redaktionsudvalget valgtes i stedet for stenhuggermester *Carl Hansen Glem*, Roskilde, der bad sig fritaget for genvalg, stenhuggermester *Leo Rosendal*.

Genvalgt blev trädgårdsark. *G. V. Walberg*. Revisorerne, inspektør *Falmer-Nielsen* og stenhuggermester *V. Grebe*, genvalgtes.

Under »Eventuelt« hylkede havearkitekt Tholle inspektør *Jens Gravesen*, Svendborg, der uafbrudt har haft sæde i bestyrelsen siden foreningens stiftelse for 40 år siden.

Efter generalforsamlingen påhørte forsamlingen med interesse et foredrag af inspektør Falmer-Nielsen om aktuelle kirkegårdsproblemer, ledsaget af instruktive lysbilleder, og efter frokosten på Phoenix biledede man til den enestående og storslåede forhistoriske begravelsesplads: Lindholm Høje.

Hans Ronø.

Årsmøder

Landsbygraverforeningen har holdt sit delegeretmøde 13.—16. juni i Nykøbing F. Foreningen Sveriges kyrkogårdsföreståndare avholder sit møde 2.—4. august i Karlskrona, og kort efter (21.—22. aug.) samler Foreningen af inspektører m. v. i Danmark sine medlemmer til den årlige generalforsamling på Hotel Royal i Århus. Dansk Ligbrændingsforening havde delegeretmøde i København 19. juni.

International ligbrændingskongres

En sådan afholdtes i Stockholm 23.—26. maj.

Radioforedrag

I morgenradioen den 26. juni talte kirkegårdsinspektør *A. Falmer-Nielsen* om det aktuelle: Græs på kirkegården og dens grave.

Udnævnelser

Gartner ved lystanlægene, fagforeningsformand *Jens Jensen* er af byrådet ^{30/5} blevet udnævnt til kirkegårdsinspektør i Aalborg.

Kirkeministeriet har under ^{2/6} ansat hidtilværende honorarlønnede kirkegårdsleder ved Christianskirken i Sønderborg *Jørgen Peter Iversen* i tjenestemandstilling som kirkegårdsleder ved samme kirke.

Vandingsproblemer

Firmaet *a/s H. Meisner-Jensen* har meget apropos udgivet en nyttig og pæn lille ting på 20 sider, hvori der gives mange gode råd om

den kunstige vandings fordele og den moderne teknik, der knytter sig dertil. Flere videnskabsmænd er medarbejdere, og der er illustrationer af pumper m. m.

Fra danske dagblade

^{18/3} (Aalborg Amtstid.): Ny kgd. i den vestlige del af Års.

^{18/3} (Loll. Falst. Stiftstid.): Der indrettes ny urnegård i Nykøbing.

^{18/3} (Demokraten): Licitation over arb. ved nyt kapel i Brabrand.

^{19/3} (Aalborg Amtstid.): Der bygges mur om Aså kgd. (ark. *Schou & Christensen*, Aalborg, — kr. 50,000).

^{19/3} (Ringkøbing Amts Dagbl.): Vore kirkegårde (*N. Poulsen*).

^{23/3} (Fyns Soc. Dem.): Der indrettes urnehave på Kerteminde ny kgd. (havearkitekt *Johannes Tholle*, anlægsgartner *Danielsen & Co.*).

^{23/3} (Kristel. Dagbl.): Tirsdag indvies i Glostrup en ny kgd. og et kapelkrematorium (insp. *S. Hansen*, ark. *Max Brüel*).

^{30/3} (Vestkysten): Jerne kgds-areal fordobles ved køb af 3,25 ha.

^{31/3} (Fyns Stiftstid.): Planer om krematorium og urnehave i Faaborg.

^{8/4} (Berl. Aften): Strid om gartners ret til arb. på kgd. endt. Gartneren fik medhold af stiftsøvrigheden.

^{9/4} (Jydske Tid): Nyt kapel i Hjordkær.

^{10/4} (Fr.borg Amts Avis): Hillerød ny kgd. snart færdig (insp. *S. Hansen*).

^{11/4} (Roskilde Tid): Ansgarkirkens menighedsråd i Hedehusene har vedtaget at udvide kapel og kgd.

^{16/4} (Middelfart Venstrebl.): Harndrup kgd. er udvidet med 461 m² (anlægsgt. *Rosenfeldt Jørgensen*, Skovhøjrup).

^{16/4} (Loll.-Falst. Folketid.): Urnehave under forberedelse i Mariibo.

^{17/4} (Vendsyssels Tid.): Den ny kgd. i Hirtshals klar til brug.

^{22/4} (Fr.borg Amts Tid.): kgds-udv. i Hørsholm avlevedes i går (havearkitekt *Johannes Tholle*, anlægsgt. *Hannibal Hansen & Co.* — kr. c. 250,000).

^{23/4} (Silkeborg Avis): Tysk Ungdom har bekoftet istandsættelse bl. a. af flygtningekgd. i Grove.

^{24/4} (Aalborg Amtstid.): Man er nu igang med kgds-udv. i Visborg.

^{24/4} (Jydske Tid.): Vamdrup kgd. skal udv. med 1 td. l. af præstegårdshaven.

⁷/₅ (Loll.-Falst. Venstrebl.): Tågerup kgd. drænes og tilplantes (insp. *Birkso*).

¹⁰/₅ (Politiken): Nye udsmykninger af Sundby krematorium (*Karl Larsen*) og Vestre kgds. Søndre kapel (*Robert Risager*) i mosaikarbejder.

¹¹/₅ (Loll.-Falst. Stiftstid.): Tågerup kgd. er blevet udvidet.

¹²/₅ (Fyns Tid.): Kædeby kgd. skal restaureres (ark. *Folke Olsen*, Svendborg).

¹⁴/₅ (Vejle Amts Folkebl.): Der skal anlægges assistenskgd. i Grindsted (haveark. *Aa. Stenbæk Christiansen*).

¹⁴/₅ (Vestkysten): Ændringer af Esbjerg Gl. kgds forhold.

¹⁷/₅ (Kr. Dagbl.): Skagen kgd. udvides med 8000 m² af bane- og vejarealer.

¹⁹/₅ (Viborg Stifts Folkebl.): Der kommer ny indg. fra Skivevej til Viborg kgd.

²⁶/₅ (Kr. Dagbl.): Finansudvalget søges om 129,000 kr. til udv. af Løgumkloster kgd. (haveark., prof. *C. Th. Sørensen*).

²⁸/₅ Nyhedsbladet: Nyt forslag til kapelkrematorium i Hillerød (ark. *G. Bornebusch*, *M. Brüel* og *J. Selchau*).

³⁰/₅ Randers amtsavis: Vejlbjy kgd. udvides og der anlægges parkeringspl.

³¹/₅ Ålborg Stiftstid.: Røre om udnævnelse af den nye leder af Ålborgs kgd.

³/₆ Aftenposten: Viborg kgd.s drift lagt i faste rammer.

⁴/₆ Erborg amts avis: Forslag om kapel på skovvejens kgd. i Ballerup (ark. *G. Nielsen* og *Willy Hasselager*).

⁴/₆ Næstved Tid.: Dalby kgd. reguleres.

⁸/₆ Ålborg Amtstid.: Kgdsinspektørsagen i Ålborg går til kirkeministeriet.

⁸/₆ Sønderjyden: Skærbæk kgd. er udbygget og forsynet med endnu en vandkumme.

⁸/₆ Fyens Stiftstid.: De tyske soldatergrave i Odense.

⁸/₆ Jydske Tid.: Lokal arkitektkonkurrence om nyt kapel på Nørre kgd. i Kolding.

¹⁰/₆ Ålborg Stiftstid.: Uro om udn. af den ny insp. i Ålborg.

¹¹/₆ Dag. Nyheder: Danske krigergrave i Flensborg ødelagt.

¹²/₆ Jyll.-posten: Foreningen af d. havebrugs-kandidater protesterer imod udn. i Ålborg.

Fra norske dagblade

²⁹/₃ (Haugesunds Avis): Dei fleste gravplassane i Bremnes i forfalls.

³¹/₃ (Sarpen): Blir Sarpsborg sikret kgd. i Tune?

⁵/₄ (Eidsvold Blad): Utv. av Nannestad kgd.

⁵/₄ (Varden): Påkrevet å utv. Notodden kgd.
⁹/₄ (Fædrelandsvennen): Kgd. i Randesund for liten.

¹³/₄ (Aftenposten): Nu skal Røros få sitt gravkapell (ark. *Erik Guldahl*).

²⁰/₄ (Vestmar): kgd. i Gjerstad skal utv. (hagearkitekt *Kittel Sunde*).

²⁹/₄ (Stavanger Aftenbl.): Stavanger skal få ny gravlund på Tjensvoll.

⁵/₅ (Sogn Folkebl.): Feet kgd. skal utv. m. 2 dekar.

¹²/₅ (Rjukan Dagbl.): Gravpl. på Notodden kgd. nesten oppbrukt.

Fra svenske dagblade

²⁴/₄ (Lilla Edet-Posten): Nya kgd. i Lilla Edet invigdes på försommaren.

²⁵/₄ (Örebro-Kuriren): Skogskyrkogård i Laxå? Ritningar ligger klara (trgdsark. *Samuel Kaldén*).

⁵/₅ (Nya Werml.-Tidn.): Ny kgd. i Solbodal.

Fra tidsskrifterne

Der Naturstein nr. 4: Mahnmal Gemeinde Prannheim. Fünf Grabmale. Mahnmal im Ehrenhain der Stadtgemeinde Seligemstadt am Main. Das Kriegsofermal, Problem und Gestalt. – Nr. 5: Sechs Grabdenkmäler von Bildhauer *Alfred Spätle*. Drei Grabmäler aus dem Steinmetzbestrieb Radack.

Deutsche Friedhofskultur nr. 3: Kirchliche Friedhöfe (*Fr. Tempich*). Vorbildliche Friedhofsgestaltung in der Rosenstadt Pinneberg. Verwaltungsprobleme des kessionellen Friedhofes. Moderne Bodenbedecker auf dem Friedhof (*M. Kegler*). Rosen auf dem Friedhof (*G. Strobel*). Grabgestaltung auf alten Friedhöfen. – Nr. 4: Der Bergfriedhof in Karlsruhe-Durlach (*E. Liebscher*). Wie können wir unsere Friedhöfe verbessern? (*G. Korritter*). Vereinfachung der Grabpflege-Legate (*W. O. Lienenklaus*). Wege zur Hebung der Friedhofskultur. Pflanzenkombinationen für die Grabgestaltung (*E. Schulze*). Pflege alter evangelischer Friedhöfe in Polen.

Friedhof und Denkmal nr. 1/2: Um Friedhof und Denkmal (*Boehlke*). Die Gestaltung des Friedhofes (*Schweitzer*). Das Grabmal (*Müller*). Ernst Barlach und seine Kriegsofermale (*Theopold*) m. m. – Nr. 3: Die Standfestigkeit der Grabmale (*Lindner*). Grabmale aus dunklem Hartsgestein (*Goldschmidt*). – Nr. 4: Die geistigen Grundlagen der Fried-

hofsreform (*S. Hirzel*). – Nr. 4/5: Grabmale aus Bronze (*Meinardus*).

Ignis nr. 3: Lund krematorium invigt. Lunds krematorium ur arkitektarnas synsvinkel. Lundakrematoriets byggnadshistoria m. m. – Nr. 4: Bollnäs krematorium invigt. Bollnäs krematorium – historik och synspunkter m. m. Märkligt krematorium invigt i Gävle. Gävle krematorium. – Nr. 5: Krematoriedebatt i Varberg. Sveriges insats i det internationale eld-beg. arb. (*E. Övden*) m. m.

Kriegsgräberfürsorge Nr. 2: Versöhnung über den Gräbern. Zusammen arbeiten und nie mehr gegeneinander kämpfen. Unternehmen Bretagne. Kampf gegen Unkraut m. m. – Nr. 5: Pomezie (*R. v. Neumann*). Deutsche Soldatenfriedhöfe in Italien. Umbettung auf Kreta m. m.

Kunst und Stein Nr. 3: Das Grabmal und seine Symbolik. Christliche Grabinschriften.

Landsbygraveren nr. 5: Vejledningen af 1960.

Menighedsrådenes Blad nr. 3: Kirkegårds-konsulenter – eller? (*Poul Hansen*).

Steinmetz und Steinbildhauer nr. 4: Schrift und Stein, Form und Gestalt des Steines geben der Schrift Masz und Einheit (*C. Goldschmidt*).

Viola nr. 20 (^{18/5} 60): Begravningsfria söndagar.

Fra det faglige bogmarked

Elna Møller: Tømrede klokkehuse. Foreningen til gamle bygningers bevaring. 8°, 68 s., Kbh. 1960. Kr. 22,00.

Det er et overordentlig nydeligt skrift, som arkitekten *Elna Møller* har gjort for gamle bygningers bevaring og udsendt på »Arkitekten«s forlag. Klokkehuse og klokkestapler har fra gammel tid været ingredienser på adskillige nordiske kirkegårde og findes fornemmelig endnu i de sønderjyske landsdele foruden nordpå i Sverige. Her er givet en instruktiv og varmt følt skildring af klokkehusenes ud-bredelse, konstruktion, alder, materialer m. m., og teksten er suppleret med både fotografiske gengivelser og gengivelser af opmålinger, ligesom der findes en litteratur- og kildehenvisning, der foruden de få trykte ting oplyser om værdifulde arkivalier. Vi håber, at det

ikke skal vare længe, før vi i VK's textsider kan komme nærmere ind på emnet.

V. Malling: København i søgelyset. Foreningen til hovedstadens forskønnelse 1885–1960. 8°, 72 s., Kbh. 1960. Kr. 11,50.

I anledning af sit 75 års jubilæum har ovennævnte forening udgivet dette skrift med en inciterende og noget polemisk text af civilingeniør *V. Malling*, og med meget talende og instruktive billeder og kort. Af flere grunde kommer skriftet til især af beskæftige sig med hovedstadens grønne områder, og på dette felt må det siges, både at den jubilerende forening har holdt sin sti ren, og at den har ydet en virkelig indsats, – jevnfør åbning og rekonstruktion af Christianshavns vold, fredningssagen for parkerne, og mange detailsager. Er indholdet måske lidt for fragmentarisk og savnes der end flere emner, f. ex. søerne, er det dog både en berigelse og fornøjelse at gå i lag med skriftet. Og vi ønsker, at det må bidrage til, at den aldrende forening må få ungdom til at slutte sig til den ved at indmelde sig på kontoret: St. Annæ Plads 11.

Norsk Hagebruksleksikon, 8°, Aschehoug. Kr. 165 pr. bind.

En brochure fortæller, at nu også Norge har fået sit havebrugseleksikon, — og vi ønsker tillykke dermed. Desværre har vi ingen anmelderexemplar at kunne referere til og må derfor nøjes med denne notits om, at brochuren lover 2 bind med tilsammen c. 1000 sider og 64 helsides farveplancher. 170 eksperter og fagfolk skal medvirke.

Norsk kremationsforening. Årsberetning 1959. Duplikeret.

Af beretningen fremgår det bl. a., at kremationsprocenten for hele landet er 19,2 imod 19 % forrige år, og det bemærkelsesværdige er, at byer som Hamar har 79,3 % og Drammen 69,3 % kremationer. Der er ikke bygget nye krematorier i 1959, men flere ventes at bli færdige i 1960. Norges eneste fællesgrav for askeurner er på Vestre i Oslo, og heri er ialt nedsat 2601 asker.

Dansk Ligbrændingsforening. Årsskrift 1960. 8°, 64 s., Kbh. 1960.

Den sædvanlige årsberetning ser i år ganske anderledes ud end forhen, — og det klæder den med denne *make up*. Af det indholdsrige hefte bemærker vi, at Danmark nu har 28,6 % kremationer, lige efter England med 30,5 %, — at Frederiksberg har 69 %

(det højeste i hovedstadsområdet) og at Køge kommer helt op på 74,0 %, — tænk at denne sidstn. bys krematorium kun er få år gammel! Årsberetningen tilsendes nu en større kreds af myndigheder og interesserede.

Danmarks vilde planter. Branner & Korch. Kbh. 1960. Dette smukke værk er nu kommet til hefte 15 bl. a. med olietræ-, rublad- og læbeblomstfamilien.

Poul Spenter: Placering af bebyggelse i mindre byer osv. 4°, 8 s., Kbh. 1960.

En række foreninger af byplanmæssig karakter m. m. har udgivet dette hefte om de problemer, der rejser sig vedr. bebyggelser langs vigtige færdselsveje m. m.

Svend Jonassen: Vi Havefolk. 8°, 144 s., Branner og Korch. Kbh. 1960. Kr. 16,75.

Det er en meget populær havebog, som anlægsgartner Sv. Jonassen har lagt på haveejernes bord. — populær i sin indstilling overfor fremstilling af emnet om, hvordan man indretter og dyrker sin have. I et jævnt sprog og i en fortrolig tone, så man næsten venter, at han skriver Du i stedet for De i tiltalen, kommer gode råd og filosofiske betragtninger fra afsnit til afsnit, og det er utvivlsomt, at denne servering af stoffet gør det til let kost at fordøje denne ukonventionelle havebogs indhold med de mere end 30 afsnit. Forfatteren er heller ikke uden lune. Det er småting, man kan indvende, — således behøver man normalt jo ikke at vande ved omplantning om vinteren (s. 29), og det er farligt at opgive priser (s. 30), for bogen gemmes vel også til brug om nogle år? *Carl von Linné* er heller ikke den, som *Linaria* har fået navn efter, — det var *Linnæa*, der opkaldtes efter ham (s. 97).

Resolutioner m. m.

Kirkeministeriets skriv. af 18/12 57 (til Landsbygraverforeningen for Danmark) om, at tillæg til en gravers honorar kun kunne udbetales som procenttillæg i forhold til det kontante honorar, idet der måtte bortses fra værdien af en af graveren beboet tjenestebolig.

I en hertil indsendt skrivelse af 26. november 1957 har De på Landsbygraverforeningen for Danmarks vegne forespurgt, om en graver, der beboer tjenestebolig, kan anse værdien heraf som en del af sin lønning med den følge, at det til graverens lønning ydede honorartillæg vil være at beregne af den graveren udbetalte kontante lønning med tillæg af lejeværdien af den beboede tjenestebolig.

I anledning heraf skal man meddele, at det tillæg, der ydes til honoraret, kun kan udbetales som et procenttillæg i forhold til det honorar, der udbetales kontant.

Kirkeministeriets skriv. af 19/12 57 (til højesteretssagfører N. N.) om, hvor længe lig må henstå, før jordfæstelse eller brænding finder sted m. m.

I et hertil indsendt andragende har hr. højesteretssagføreren som sagfører for Danske begravelses- og ligbrændingsforretningers landsorganisation forespurgt:

1. „Hvor længe må et lig henstå efter dødsdagen, før brænding finder sted.
2. Hvor lang tid må et lig henstå fra dødsdagen, før jordfæstelse finder sted, uanset om brænding har fundet sted eller ej.
3. Hvor lang tid må en afdød henstå i urne, inden urnen nedsættes i jorden eller i en urnegård.
4. I hvilket omfang er seriebrænding af lig tilladt, hvorved bemærkes, at seriebrænding jo gør det umuligt at holde asken fra de enkelte lig adskilt.“

I anledning heraf skal man med hensyn til det under 2 nævnte spørgsmål meddele, at ifølge forordning om begravelser af 7. november 1682 må lig ikke stå over jorden i mere end 8 dage, og ligkister skal tilslås over den døde inden 4 dage efter døden.

Det tilføjes, at sagen med henblik på besvarelsen af de øvrige spørgsmål er oversendt til justitsministeriet som henhørende under sammes forretningsområde.*)

*) Den 20. februar 1958 tilskrev justitsministeriet højesteretssagfører N. N. således:

„I en til kirkeministeriet indsendt skrivelse har De bl. a. stillet følgende spørgsmål:

1. Hvor længe må et lig henstå efter dødsdagen, før brændingen finder sted?
2. Hvor lang tid må en afdød henstå i urne, inden urnen nedsættes i jorden eller i en urnegård?
3. I hvilket omfang er seriebrænding af lig tilladt?

I anledning heraf skal man meddele:

ad 1. Der findes ikke almindelige regler om dette i lovgivningen, men på den ene side må ligbrænding ikke finde sted, for der er foretaget en behørig prøvelse af, om betingelserne herfor er til stede, jfr. herved lov nr. 162 af 18. april 1959 om ligbrænding, § 3, og på den anden side bør liget ikke henstå længere end nødvendigt for foretagelsen af denne prøve; 8 dages-risten i forordningen af 7. november 1682 om begravelser bør efter justitsministeriets opfattelse finde tilsvarende anvendelse i de tilfælde, hvor det inden udløbet af denne tidsfrist har kunnet fastslås, at betingelserne for ligbrænding er til stede.

ad 2. Der er heller ikke om dette spørgsmål givet almindelige regler; men efter justitsministeriets opfattelse bør en sådan anbringelse ske, når brændingen har fundet sted, medmindre en udsættelse er rimeligt begrundet. Det tilføjes i denne forbindelse, at det for justitsministeriet er oplyst, at Københavns begravelsesvæsen ifølge gammel praksis lader urnen henstå til afhentning indtil 2 måneder i krematoriets depot, hvorefter man, hvis den ikke forinden hentes af de pårørende, begraver den.

ad 3. Det er forudsat i justitsministeriets regulativ for udførelse af ligbrænding af 1. juni 1937, § 6, som ændret ved tillæg af 1. maj 1944, at brænding af lig foregår på en sådan måde, at asken ikke sammenblandes under brændingen.“

Kirkeministeriets skriv. (24/2 1958 til justitsministeriet om, **hvorvidt en kirkegårdsbestyrelse havde været berettiget til i forbindelse med sløjfning (ryddeliggørelse) af et gravsted at fjerne og tilintetgøre det på gravstedet stående monument.**

I skrivelse af 29. november 1957 har justitsministeriet udbedt sig en udtalelse fra nærværende ministerium i anledning af, at forhenværende postkontrollør N. N., København, i det hoslagt tilbagefølgende andragende har besværet sig over, at et gravmonument, som fandtes på hans faders gravsted på Horsens Østre kirkegård, men som blev fjernet fra gravstedet i forbindelse med dets sløjfning, senere er blevet tilintetgjort.

Det fremgår af sagen, at andragerens fader O. O. afgik ved døden den 25. marts 1909 og blev begravet på Horsens Østre kirkegård, og at brugsretten til gravstedet ved hans anden hustrus død den 24. juni 1926 blev fornyet for et tidsrum af 60 år. Det er derhos oplyst, at det i 1930 blev overdraget til »Den borgerlige Stiftelse i Horsens« at varetage vedligeholdelsen af gravstedet for en periode af 20 år, og at gravstedet, da vedligeholdelsen efter udløbet af dette tidsrum ophørte, blev sløjft den 14. maj 1952.

I anledning heraf skal man, efter om sagen at have brevvekslet med stiftsøvrigheden over Aarhus stift og efter at have indhentet den i afskrift vedlagte erklæring af 16. januar 1958 fra Horsens kirkegårds bestyrelse, meddele, at bestemmelsen i § 23, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 455 af 23. september 1947 af lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m. v., jfr. § 5, stk. 4, i kgl. anordning om kirkegårde af 20. april 1953, hjemler kirkegårdsbestyrelsens ret til i tilfælde, hvor et gravsted ikke vedligeholdes tilbørligt, at ryddeliggøre (sløjfe) gravstedet og derefter enten tilplante dette eller udlægge det med græs eller grus. Fornyet overdragelse af brugsretten af gravstedet må dog først finde sted efter udløbet af det tidsrum, for hvilket gravstedet er erhvervet.

Derimod findes der hverken i loven eller i anordningen nogen udtrykkelig bestemmelse om, hvorledes der i et sådant tilfælde kan forholdes med eventuelle ligsten eller mindesmærker.

I den fornævnte erklæring af 16. januar 1958 har kirkegårdsbestyrelsen oplyst, at det er i overensstemmelse med den på Horsens kirkegårde fulgte sædvane, at det omhandlede gravmonument blev fjernet fra gravstedet i

forbindelse med dets sløjfning, og at monumentet efter 2 års forløb blev tilintetgjort, da der ikke forinden havde henvendt sig pårørende vedrørende gravstedet.

Kirkegårdsbestyrelsen har endvidere henvist til bestemmelsen i § 22 i vedlagte, af stiftsøvrigheden over Aarhus stift under 16. september 1943 stadfæstede regulativ for Horsens kirkegårde og krematorium, hvorefter en gravstedsejer, der forsømmer sin vedligeholdelsespligt, ikke vil kunne rejse noget erstatningskrav for, hvad der måtte være på gravstedet for sløjfningen.

Om kirkegårdsbestyrelsen ved den stedfundne tilintetgørelse af gravmonumentet, uanset det i ovennævnte vedtægt tagne forbehold, har pådraget sig noget erstatningsansvar, må efter nærværende ministeriums formening henhøre under domstolenes afgørelse.

Kirkeministeriets skr. (6/3 1958 til Landsby-Graverforeningen for Danmark) om, **hvorvidt en graver for egen regning kan påtage sig vedligeholdelsen af gravsteder, når der i vedkommende kirkegårdsvedtægt er fastsat en takst, for hvilken kirkegården overtager vedligeholdelsen af gravsteder.**

I skrivelse af 21. december 1957 har foreningen rejst spørgsmål om forandring af bestemmelse i § 21, stk. 5 og 6 i kgl. anordning om kirkegårde af 20. april 1953, således at en graver, uanset om der i vedkommende kirkegårds vedtægt er optaget bestemmelse om en vis takst, for hvilken kirkegården overtager vedligeholdelse af gravsteder, skulle være berettiget til for egen regning at påtage sig vedligeholdelse af gravsteder på kirkegården, når der af private rettes anmodning til ham herom.

Foreningen har derhos fremsat følgende spørgsmål:

1. Når der i kirkegårdens vedtægt er fastsat takster for vedligeholdelse, kan en graver så ikke træffe en personlig aftale med en gravfæster, der ikke har hensat noget beløb til vedligeholdelse, men år for år ønsker at træffe aftale med graveren om gravens vedligeholdelse?
2. Når der er hensat et beløb for gravens vedligeholdelse gennem en årrække i et pengeinstitut el. lign. og gravfæsteren selv administrerer beløbet til gravens vedligeholdelse, kan gravfæsteren så ikke træffe personlig aftale med graveren om den årlige vedligeholdelse, selv om menighedsrådet i sin vedtægt har fastsat takster?

Således foranlediget skal man meddele, at

ministeriet må anse det for en følge af grave-rens stilling som kirkens funktionær, at han, hvor kirken selv påtager sig vedligeholdelse af gravsteder på kirkegården, er udelukket fra konkurrencen med kirken at påtage sig for egen regning at vedligeholde gravsteder for private på kirkegården, ved hvilken han er ansat, uanset hvorledes vederlaget herfor be- regnes.

De to særlig nævnte spørgsmål må besva- res i overensstemmelse hermed.

Det tilføjes, at såfremt et menighedsråd uan- set det således anførte ønske at give graveren tilladelse til for egen regning at påtage sig vedligeholdelse af gravsteder i de tilfælde, hvor aftale herom træffes med vedkommende gravfæster for ét år ad gangen, vil der intet være til hinder derfor.

Kirkeministeriets skriv. (27/3 1958 til stifts- øvrigheden over Roskilde stift) ang. **besæt- telse af stillingen som graver, ringer og fyr- bøder ved en kirke i et tilfælde, hvor kom- munen var kirketiendeejer.**

I et med stiftsøvrighedens erklæring af 21. februar 1958 hertil indsendt andragende har A. sogns menighedsråd udbedt sig ministeriets afgørelse af, hvorvidt menighedsrådet eller A. sogneråd er berettiget til at besætte den efter det oplyste ledigblevne stilling som hono- rarlønnet graver ved A. kirke.

Det fremgår af sagen, at sognets kirke- tiende indehaves af kommunen, samt at sogne- rådet har overladt menighedsrådet at besætte stillingen, med hvilken hvervne som ringer og fyrbøder hidtil har været forbundet, på vilkår, at menighedsrådet ved besættelsen overholder de overenskomstmæssige regler, hvoraf kommunen ville have været bundet.

Menighedsrådet har endelig oplyst, at rådet ikke ønsker at underkaste sig disse begræn- ninger med hensyn til stillingens besættelse, idet den hidtidige gravervikar derved ville udelukkes fra ansættelse.

I anledning heraf skal man meddele til efter- retning og videre bekendtgørelse, at der på- hviler kirketiendeejeren pligt til at sørge for, at renholdelse af kirkegården samt snekast- ning på denne udføres på forsvarlig måde, og at kirketiendeejeren, såfremt der ved kirkegår- den ønskes ansat en fast graver, er berettiget til at ansætte og afskedige denne, jfr. cirku- lære af 8. maj 1923 angående kirkebetjenings- kassen, afsnit II, stk. 5, hvorved bemærkes, at det er en selvfølge, at udgifterne i forbin- delse med graverens lønning må afholdes af kirketiendeejeren.

Under hensyn til, at stillingen som graver ved kirkegården hidtil har været forbundet med en egentlig kirkebetjentstilling, skal man med henvisning til, at menighedsrådet i med- før af § 9, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 454 af 23. september 1947 af lov nr. 281 af 30. juni 1922 om kirkers bestyrelse med senere ændringer besætter stillingen som kirkebetjent, fyrbøder, ringer m.m., derhos bemærke, at dersom de pågældende stillinger fremdeles ønskes forbundet med graverstillingen hos samme person, hvad ministeriet må anse for ønske- ligt, må der følgelig tilvejebringes aftale om stillingens besættelse mellem menighedsrådet og kirketiendeejeren.

Kirkeministeriets skriv. (19/5 1958 til stifts- øvrigheden over Fyns stift) om, at det **ikke gyldigt kunne bestemmes i en kirkegårdsved- tægt, at al vedligeholdelse af private grav- steder mod betaling skulle overdrages til den stedlige graver.**

I den med stiftsøvrighedens skrivelse af 25. april 1958 hertil tilbagefulgte sag har fru N. N., hvis ægtefælle var ringer og graver ved A. kirke i årene 1932—1942, og som hidtil har passet en del gravsteder på A. kirkegård efter aftale med de pågældende gravstedsejere, be- sværet sig over, at A. menighedsråd i overens- stemmelse med bestemmelsen i § 29, pkt. 13, i en af stiftsøvrigheden under 25. marts 1958 stadfæstet vedtægt for A. kirkegård har ladet bekendtgøre, at de gravstedsejere, der mod år- lig betaling ønsker deres gravsteder på A. kir- kegård passet, skal overdrage denne pasning til den ved kirken ansatte graver fra den 1. april 1958 at regne.

I anledning heraf skal man meddele til efter- retning og videre bekendtgørelse, herunder for klageren, at den omhandlede bestemmelse i kirkegårdsvedtægten, der giver den ved kirke- gården ansatte graver monopol på pasning af gravsteder mod betaling, er ulovmedholde- lig, idet det fremdeles må stå indehavere af gravsteder frit for at træffe aftale også med andre end graveren om vedligeholdelse af gravsteder, med eller uden betaling. Bestem- melsen må derfor udgå af kirkegårdsvedtæg- ten.

For så vidt menighedsrådet har beklaget sig over den måde, hvorpå fru N. N. udfører pasningen af de pågældende gravsteder, be- mærkes, at fru N. N. selvfølgelig ligesom alle andre må rette sig efter de ordensforskrifter, der gælder for kirkegården.

Kirkeministeriets skriv. (20/5 1958 til stifts- øvrigheden over Ribe stift) ang. **retten til et**

gravsted i et tilfælde, hvor der blandt afdødes efterladte var en enke.

I det senest med stiftsøvrighedens erklæring af 14. marts 1958 hertil indsendte andragende har enke efter afdøde N. N., fru O. N., udbedt sig ministeriets afgørelse af en mellem hende og hendes fornævnte ægtefælles børn af tidligere ægteskab opstået uoverensstemmelse vedrørende retten til N. N.s gravsted på Brande kirkegård. Ved sin død i 1937 blev N. N. ifølge det oplyste begravet i det gravsted, hvori hans hustru af første ægteskab var begravet. — — — — —

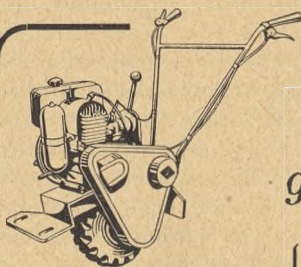
Menighedsrådet har i sagen oplyst, at N. N. oprindelig stod indført i kirkegårdsprotokollen som gravstedejer, at der ikke efter hans død var indført nogen anden som gravstedejer, at der ikke er udstedt noget gravfæstebrev, at andrageren stedse har betalt vedligeholdelsen af gravstedet og tilset dette — — —

I anledning heraf skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at i tilfælde, hvor der blandt afdødes efterladte er en ægtefælle, anses denne almindeligvis som værende

den til gravstedet nærmest berettigede, og at dette i særdeleshed må gælde, hvor den længstlevende ønsker at blive begravet i gravstedet ved siden af sin afdøde ægtefælle, jfr. herved bestemmelsen i § 24, stk. 1, i lov nr. 282 af 30. juni 1922 om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m. v. Ministeriet må være tilbøjelig til at mene, at klageren — uanset om også andre måtte have rettigheder over gravstedet — i henhold til det i nævnte § 24 hjemlede princip må have fortrinsret til at blive begravet i den ledige gravplads umiddelbart ved siden af sin afdøde ægtefælle.

I konsekvens heraf må ministeriet derhos være tilbøjeligt til at mene, at klageren tillige må have ret til at forny gravstedet og derved erhverve formel adkomst til dette, hvorved det også bør tages i betragtning, at hun gennem årene har draget omsorg for vedligeholdelsen og i det hele har optrådt som rådighedsberettiget.

Det tilføjes, at spørgsmålets endelige afgørelse henhører under domstolene.

„LILLE GOLIATH“

„LILLEBROR“

„STOREBROR“

Herning

havetraktorer

gør arbejdet til en leg

3,5 hk, 2 takts motor, benzin, 2 tr. gearkasse og rekylst. — 400 x 8 dæk med kraftigt mønster, let tilgængelig, arbejder med alle vore redskaber. Kr. 2550,- uden redskaber.

4½ hk motor, 2 trins gearkasse. Dækstørrelse: 300 x 8", traktormønster, tvillingmontering, største bredde 7". Hjulakslerne er monteret med kuglelejer og pakdåser. Alle kæder er indkapslede og holdes velsmurte af indbyggede olielommer. Leveres med automatisk gasregulering og almindelig håndgas. 2 støtteben.

6 eller 9 hk motor, 4 trins gearkasse. Hjulafstand 24", kan varieres 2" indefter på hvert hjul. Dækstørrelsen er 400 x 12" og med traktormønster. Palspærring i hjulene gør traktoren meget let svingbar. Hjulakslerne går i kuglelejer med pakdåser. Alle kæderne er indkapslede og de indbyggede olielommer holder kæderne velsmurte. Traktorens redskabsforstykke er bevægelig. Traktoren leveres med automatisk gasregulering og almindeligt gas-håndtag.

1 års garanti på materialer og fabrikationsfejl.

Herning Hæk- og Plæneklipperfabrik

v. J. C. Kristensen - Herning - telf. (0711) 2100

Eget fabrikat — dansk arbejde. Bedst og billigst i længden...